

مقاله ی اصیل

بررسی سلامت روانی و شخصیتی دانشجویان پزشکی جدید الورود در مقایسه با دانشجویان پزشکی
سال بالایی دانشکده پزشکی اردبیل

بیبا شهباززادگان^{۱*}، دکتر مهدی صمدزاده^۱، دکتر فیروز امانی^{۱*}، ابراهیم انجمنی^۱، الهام حمیدی^۱

۱- دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، اردبیل، ایران

۲- گروه بهداشت عمومی، دانشکده ی بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران، ایران

چکیده

مقدمه: دانشجویان هر جامعه دسترنج معنوی و انسانی آن جامعه بوده و از سرنوشت سازان فردای کشور خویش اند. ازاینرو سلامت روان در این قشر موضوع بسیار مهم و قابل تاملی است، در همین راستا این تحقیق به بررسی سلامت روان دانشجویان و تغییراتی که بعد از ورود به دانشگاه دچار آن می شوند، می پردازد.

روشها: این پژوهش از نوع همبستگی بوده که ۱۲۶ نفر از دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل، ورودی سال های ۸۵ تا ۸۹ با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی انتخاب گردیدند. ابزار مورد استفاده پرسشنامه محقق ساخته بود و برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار SPSS استفاده شد.

یافته ها: اکثریت شرکت کنندگان مرد و سن آنها بین ۲۱-۲۰ سال بود. بیشترین ورودی ها از دانشجویان پزشکی ۸۶ بود. ۴۸/۴ درصد ساکن خوابگاه و ۹۲ درصد مجرد بودند. ۶۴ درصد دانشجویان شرایط اقتصادی خانواده را متوسط بیان کردند و ۶۱/۳ درصد آنها فرزند اول یا دوم خانواده بودند. همچنین دانشجویان پزشکی ۸۵ و سال بالایی نسبت به ورودی های سال پایینی، بیشتر دچار مشکلات روحی روانی و کاهش انگیزه برای مطالعه و روی آوردن به داروهای آرام بخش شده بودند.

نتیجه گیری: به نظر می رسد با توجه به طبیعت پر استرس رشته پزشکی و درگیری آن با درد و رنج انسانها و شرایط خاص تحصیلی از جمله طولانی بودن مدت تحصیل و استرس دائمی امتحانات، اضطراب دانشجویان این رشته بیشتر است و با گذشت سنوات تحصیلی معضل شدیدتر شده و بیشتر گریبان گیر این افراد می شود؛ بنابراین توجه به مسائل مربوط به بهداشت روان این گروه از دانشجویان کشور دارای اهمیت فراوانی می باشد.

کلمات کلیدی: سلامت روان، شخصیت، دانشجو، دانشگاه

مقدمه

اصل مهم سلامت کلی انسان، علاوه بر سلامت جسمی داشتن سلامت روان است (۱). سلامت روان به معنای اجرای موفقیت آمیز عملکرد روانی است که منجر به فعالیت های سازنده، برقراری ارتباط با سایر افراد جامعه و توانایی تطبیق با تغییرات یادگیری و اعتماد به نفس می شود (۲).

از نظر سازمان بهداشت جهانی سلامت روانی عبارت است از: قابلیت فرد در برقراری ارتباط موزون و هماهنگ با دیگران، توانایی در تغییر و اصلاح محیط اجتماعی خویش و حل مناسب و منطقی تعارض های هیجانی و تمایلات شخصی خود (۳). برخورداری از تعادل روانی به عوامل متعددی بستگی دارد که مهم ترین آنها احساس امنیت و خود ارزشمندی، فقدان اضطراب و افسردگی، عملکرد اجتماعی بالا و سلامت جسمانی و روانی است. افرادی که دچار مسایل و مشکلات عصبی و روانی می شوند مضطرب، افسرده، بالاتکلیف و بی هدف بوده و در خود فرو می روند و تداوم آن موجب مشکلاتی از قبیل آشفتگی و پریشانی فکر، عدم تمرکز حواس و کاهش توان یادگیری و اختلال در عملکرد فرد می شود (۴).

دانشجویان هر جامعه دسترنج معنوی و انسانی آن جامعه بوده و از سرنوشت سازان و سازماندهندگان فردای کشور خویش هستند. با پیشرفت صنعت و تکنولوژی جدید و مشکلات مربوط به آن اختلالات و بیماری های روانی همانند مشکلات جسمانی افزایش چشمگیری دارد و از آن جا که سلامت روان قشر دانشجو، اهمیت فراوانی دارد لازم است تا مسائل عاطفی و روانی این قشر عظیم جدی گرفته شده و مورد بررسی قرار گیرد، تحقیقات انجام شده در سال های اخیر بیانگر وجود اختلالات روانی در سطوح مختلف می باشد. همچنین افزایش مراجعه دانشجویان به بخش های مشاوره دانشجویی مؤید وجود مشکلات

روانی، اجتماعی و تحصیلی روز افزون آن ها می باشد (۵). تربیت نیروی انسانی کارآمد و موثر از جمله وظایف اصلی دانشگاه ها به حساب می آید و توجه به کیفیت آموزش نیز از جایگاه ویژه ای برخوردار است، افزایش کیفیت نظام آموزشی به عنوان یکی از عوامل در توسعه کشورها محسوب می باشد (۶).

دانشگاه به عنوان یکی از متولیان فرهنگ که مسئولیت تربیت بخش عظیمی از آینده سازان جامعه را برعهده دارد برای برنامه ریزی مطلوب جهت تربیت نیروهای جوان جامعه، نیازمند شناخت نگرشها و گرایشهای رفتاری دانشجویان است. زیرا یکی از گروههایی که نقش بسیار حساسی در سرنوشت آینده هر اجتماع دارد، دانشجویان هستند. همچنین هر فرهنگ و جامعه ای خواستار شکل گیری هویت متناسب با فرهنگ جامعه خود می باشد (۷).

مطالعات متعددی در کشورهای مختلف جهان در زمینه عوامل مؤثر بر سلامت روان دانشجویان، نحوه سازگاری با محیط دانشگاه و بیماری های روانی در آنها انجام گرفته است.

ملینگز و الدن (۲۰۰۰) در پژوهشی که انجام دادند، دریافتند که افرادی دارای اضطراب بالاتر، نسبت به افراد دارای اضطراب پایین تر پس رویداد بیشتری را گزارش می کنند (۸).

احمدی و همکاران در مطالعه خود با عنوان بررسی سلامت دانشجویان پرستاری و غیر پرستاری به این نتیجه رسیدند که دانشجویان به دلیل شرایط ویژه دانشجویی در معرض از دست دادن سلامت روانی هستند. این در حالی است که افسردگی، اضطراب، و سایر اختلالات روانی باعث کاهش عملکرد تحصیلی این قشر باارزش می شود (۹).

با توجه به مطالب فوق و وفاق به این امر که تحصیل می تواند نقش مهم و تأثیرگذاری بر وضعیت آینده تحصیلی و اجتماعی دانشجویان داشته باشد. مطالعه حاضر با هدف بررسی شرایط سلامت روانی و شخصیتی

تحقیق نشان داد که تمایل ارتباط با جنس مخالف در ۵۷/۵ درصد دانشجویان نسبت به زمان قبل از ورود به دانشگاه تغییری نکرده بود.

در ارتباط با نحوه حضور در کلاس ۵۰/۸ درصد حضور دایمی در کلاس به جز در شرایط اضطراری ذکر کردند. از سوی دیگر ۵۷/۳ درصد دانشجویان اظهار داشتند که انگیزه برای مطالعه نسبت به سالهای قبل کاهش یافته بود و ۳۶ درصد آنها در حد کم ورزش می کردند.

بحث

اطلاعات به دست آمده در این پژوهش نشانگر این است که دانشجویان ۸۵ با توجه به اینکه از سنوات تحصیلی شان مدت زیادی گذشته قدرت تطابق بیشتری با محیط یافته بودند و در کنار آمدن با اطرافیان شان مشکلی ندارند و برای کنار آمدنشان با مسائل مختلف بیشتر به استفاده از داروهای آرامبخش و مسکن روی آورده این دو مورد به دلیل فشارهای روحی و روانی و اضطراب به دلیل سختی و سنگینی دروس می باشد. همچنین انگیزه دانشجویان ۸۵ برای مطالعه نسبت به دانشجویان ۸۹ بسیار کاهش یافته و آن نیز به دلیل مواردی چون عدم نارضایتی از آینده شغلی، طولانی بودن سنوات تحصیلی می باشد. دانشجویان هر دو ورودی نسبت به مسائل اعتقادی تغییر و تحول زیادی نداشتند و به میزان زیاد نسبت به مسائل اعتقادی پایبند بوده اند. دانشجویان ورودی ۸۵ در بدو ورود به دانشگاه ۳۰٪ تمایل به برقراری ارتباط با جنس مخالف داشتند اما دانشجویان ورودی ۸۹، ۳۵٪ اصلاً تمایل نداشتند که با گذشت زمان این تمایل در هر دو ورودی تغییر چندانی نداشته است.

استنباطی که از موارد بالا میتوان کرد این است که دانشجویان رشته پزشکی با توجه به سنگینی و سختی دروس و نداشتن اوقات بیکاری و فراغت زیاد تمایل به برقراری ارتباط با جنس مخالف و مسائل دیگری که دانشجویان رشته های دیگر با آن درگیرند، ندارند. اما سنگینی و سختی دروس و طولانی بودن سنوات تحصیلی و عدم رضایت از آینده شغلی بیشتر در آنها

دانشجویان پزشکی جدید ورود در مقایسه با دانشجویان پزشکی سال بالایی دانشکده پزشکی اردبیل طی سالهای ۸۵-۱۳۸۹ انجام شد.

روش کار

جامعه پژوهش در این مطالعه کل دانشجویان پزشکی دانشکده پزشکی اردبیل از بین ورودیهای سال ۸۹ تا ۸۵ بودند. تعداد نمونه ها ۲۹۰ نفر، که از بین آنان ۱۲۶ نفر به عنوان نمونه به طور تصادفی انتخاب و متناسب با جمعیت دانشجویان در هر یک از سالهای تحصیل پرسشنامه ارائه شد.

این مطالعه از نوع تحلیلی توصیفی است که اطلاعات مورد نظر آن از طریق پرسشنامه ای خود ساخته گردآوری شده است. بخش اول مربوط به مشخصات عمومی و بخش دوم سوالات مربوط به سلامت روان و نوع نگرش دانشجویان بوده است. از تعداد ۱۲۶ نفر دانشجوی مورد پژوهش ۲۱ نفر ورودی ۸۵ و ۳۱ نفر ورودی ۸۶ و ۲۰ نفر ورودی ۸۷ و ۲۸ نفر ورودی ۸۸ و ۲۸ نفر ورودی ۸۹ بوده اند. پرسشنامه ها بعد از جمع آوری با استفاده از نرم افزار SPSS مورد ارزیابی قرار گرفتند.

یافته ها

یافته های پژوهش نشان داد که اکثریت شرکت کنندگان مرد (۵۳/۶ درصد) و سن آنها بین ۲۰ و ۲۱ (۱۹/۴ درصد) بود. بیشترین ورودی ها (۲۴/۶ درصد) از دانشجویان پزشکی ۸۶ بود. ۴۸/۴ درصد ساکن خوابگاه، ۹۲ درصد مجرد و میزان تحصیلات مادر در ۴۰/۵ درصد دانشجویان دیپلم و میزان تحصیلات پدر در ۳۲/۵ درصد آنها لیسانس بود. ۶۴ درصد دانشجویان شرایط اقتصادی خانواده را متوسط بیان کردند و ۶۱/۳ درصد آنها فرزند اول یا دوم خانواده بودند. همچنین ۸۹/۷ دانشجویان همزمان با تحصیل کار نمی کردند. نتایج پژوهش نشان داد که ۶۲/۴ درصد دانشجویان جهت تحمل شرایط جدید در دانشگاه از قرص مسکن و آرام بخش اصلاً استفاده نمی کردند. همچنین نتایج

۳/۲٪، عملکرد اجتماعی ۳/۴٪ و افسردگی شدید ۲٪ دانشجویان مشکوک به اختلال روانی بودند در مطالعه حاضر از نظر اختلالات روانی بین دانشجویان دختر و پسر رابطه آماری معنی دار مشاهده نشد ولی بین وضعیت روانی با مدرک تحصیلی پدر، تعداد اعضای خانواده و شغل مادر ارتباط آماری معنی دار بدست آمد ($p < 0/05$)، که انجام ارزیابی های روان شناختی دانشجویان و ارائه خدمات مشاوره در زمینه های مختلف در جهت ارتقای سطح سلامت روانی دانشجویان توصیه گردید (۱۲).

نتیجه گیری

به نظر می رسد با توجه به طبیعت پر استرس رشته پزشکی و درگیری آن با درد و رنج انسانها و شرایط خاص تحصیلی از جمله طولانی بودن مدت تحصیل و استرس دائمی امتحانات، اضطراب دانشجویان این رشته بیشتر است و با گذشت سنوات تحصیلی ای معضل شدیدتر شده و بیشتر گریبان گیر می شود؛ بنابراین توجه به مسائل مربوط به بهداشت روان این گروه از جمعیت دانشجویی کشور دارای اهمیت فراوانی می باشد.

منجر به احساس ناامیدی و کاهش انگیزه برای مطالعه و روی آوردن به داروهای آرام بخش شده است. اطلاعات به دست آمده در این پژوهش نشانگر این است که ۶۲/۴ درصد دانشجویان جهت تحمل شرایط جدید در دانشگاه از قرص مسکن و آرام بخش اصلاً استفاده نمی کردند. در پژوهش انجام یافته توسط محمدی، شبیری و محبوب ۲۷ درصد دانشجویان از هیچ ماده آرام بخشی مصرف نمی کردند (۱۰). نتایج تحقیق نشان داد که تمایل ارتباط با جنس مخالف در ۵۷/۵ درصد دانشجویان نسبت به زمان قبل از ورود به دانشگاه تغییری نکرده بود.

تحقیق هاشمی و همکاران با عنوان بررسی میزان شیوع افسردگی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی یاسوج نشان داد میزان شیوع افسردگی در دانشجویان ۶۹/۲٪ بود که به ترتیب ۴۱،۲٪ افسردگی خفیف، و ۴،۲٪ از افسردگی شدید در رنج می باشند. ۷۳،۶٪ دانشجویانی که فعالیت فوق برنامه غیردرسی نداشتند، از افسردگی رنج می بردند. ۷۵،۳٪ دانشجویانی که آینده شغلی خود را بد توصیف کرده اند، افسردگی داشتند. بنابراین نداشتن فعالیت فوق برنامه و نداشتن امید به آینده در رابطه نزدیکی با افسردگی خواهد داشت (۱۱).

ادهم و همکاران نیز در تحقیق خود نشان دادند که در بعد نشانه های جسمانی ۷/۱٪، اضطراب و بی خوابی

منابع

1. Shoja Tehrani H. Textbook of Preventive and Social Medicine. Park J, Park K (authors). Tehran, Smat Press, 2002.
2. Jahnson B, editor. Introduction to psychiatry mental health nursing. 7th edition. Philadelphia, Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2003.
3. Amini Zarrar M. the relationship metacognitive beliefs between mental health and academic achievement of male students in Oshnavieh city. Quarterly Journal of Educational Innovatio. 2007; 6(19): 141-154.
4. Mir Samiee M, Ebrahimi gavam S. The relationship between self-efficacy, social support and test anxiety with mental health in students in Allameh Tabatabaee University. Journal of Psychology and Educational Sciences. Spring 2007; 2 (7): 73-91.

5. Mosallanezhad L, Amini M. The relationship between education and mental health in two groups of first and last -year students Jahrom of Medical Sciences. The Quarterly Journal of Fundamentals of Mental Health. 2004; 6(21 & 22): 71-76.
6. Ghamari F, Mohammadbeigi A, Mohammadsalehi N. The Association between Mental Health and Demographic Factors with Educational Success in the Students of Arak Universities. Journal of Babol University of Medical Sciences (Bimonthly Scientific Journal). 2010; 12(1): 118-124.
7. Mellings, T. M. B. & Alden, L. E. (2000). Cognitive processes in social anxiety: the effects of self-focus, rumination and anticipatory processing. Behaviour Research and Thrapy, 38, 243-257.
8. Wells, A. Certwright-Hatton, S. (2004). A short form of metacognitons puestionnaire. Behaviour research and therapy, 42(40): 385-396.
9. Ahmadi Z. Surveying mental health status of nursing and non-nursing students of Shahroud Islamic Azad University. 3. 2007; 17 (2) :107-111
10. Mohamadi N, Shobeiri F, Mahgoob H. The prevalence of substance abuse in students of Hamadan University of Medical Sciences. Zahedan J Res Med Sci (ZJRMS) 2012; 14(1):86-89.
11. Hashemi N, Kamkar A. A study on the prevalence of Depression in students of Yasuj University of medical sciences. Journal of Yasuj University of Medical Sciences. 2001; 6(21, 22): 21-25.
12. Adham D, Safizadeh H, Amiri M, Dadkhah B. The Survey of Mental Health Status in Ardabil University of Medical Sciences Students in 2007-2008. Journal of Ardabil University of Medical Sciences. 2008; 8(3): 229-234.

Survey of mental health and personality of fresh medical students compared to Upper year medical students of medical university in Ardabil

Shahbazzadegan Bitā^{1,2}, Samadzadeh Mehdi¹, Amani Firoiz¹, Anjomani Ebrahim¹, Hamidi Elham¹

Abstract

Background and Objectives: Students of society are wage spiritual and human in community and decisive their country. Mental health is very important and noteworthy, therefore this study survey mental health of students and changes after entering the university.

Methods: This study was a correlation. 126 students of medical university in Ardabil in 2007-2010 years were selected using random samplings method. The tools used was researcher made questionnaire and for data analysis was used the software Spss.

Results: The majority of participants were male and aged 20-21 years. More input was from medical students 2008. Students were 48.4% dormitory and 92% single living. 64% of students expressed that family's economic situation is average, and 61.3% had first or second child their family. Also medical students in 2007 and Upper year with compared to inputs in the lower medical students have mental health problems and less motivated for study and use sedative drugs.

Conclusion: Anxiety students are probably more in this field because nature of stressful medicine filed and involvement with human suffering and special education consist of long-term study, stress exams and are more with over the years of education and involvement this students. Therefore very important note to mental health issues this group.

Keywords: Mental health; Personality; Students; University.

1. Faculty of Medicine, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran .
2. Department of Public Health, Faculty of Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.